

## **Kitabu cha Ayubu**

### **Kikao cha 5: Ayubu na Mashariki ya Karibu ya Kale**

**Na John Walton**

Huyu ni Dk. John Walton na mafundisho yake juu ya Kitabu cha Ayubu. Hiki ni kipindi cha 5, Ayubu na Mashariki ya Karibu ya Kale.

#### **Kagua [00:22-2:44]**

Jambo linalofuata tunalohitaji kuzungumzia ni jinsi Ayubu na Kitabu cha Ayubu vinahusiana na asili ya kale ya Mashariki ya Karibu ambamo vinapatikana. Tayari tumezungumza kuhusu wazo la kwamba Biblia imeandikwa kwa ajili yetu lakini haikuandikwa kwa ajili yetu. Haiko katika lugha yetu. Sio katika utamaduni wetu. Haitarajii utamaduni wetu au utamaduni mwingine wowote tangu wakati huo. Kwa hivyo, haitarajii utamaduni wa Byzantine na kuzungumza na utamaduni wa Byzantine. Haitarajii utamaduni wa zama za kati. Haitarajii utamaduni wa Mashariki ya mbali au utamaduni wa Kiafrika, au utamaduni wa Marekani.

Haitarajii utamaduni, lakini mahitaji ya watu yana mfanano fulani. Tunahitaji kumjua Mungu. Na hivyo, ni kwa ajili yetu kutusaidia kumjua Mungu na mipango na makusudi yake; kufikiri vizuri na sawa juu ya Mungu, lakini si kwetu. Haifikirii utamaduni wetu au kutarajia utamaduni wetu.

Kitabu cha Ayubu basi kimeingizwa kikamilifu katika ulimwengu wa kale. Ingawa haina deni kwa kipande chochote cha fasihi katika ulimwengu wa zamani, imeingizwa ndani yake. Na upachikaji huo unamaanisha kwamba mazungumzo yanajitokeza katika muktadha huo, kwamba hata wakati kitabu cha Ayubu kinachukua mtazamo tofauti na kile ambacho wengine katika wakati huo na utamaduni wanaweza kuchukua, bado kinakuwa na mazungumzo katika muktadha wa utamaduni huo. Tumetaja kwamba Ayubu si Mwisraeli. Anatoka katika nchi ya Usi. Kwa hiyo, yeye si Mwisraeli, lakini ni dhahiri sana kitabu hicho ni kitabu cha Waisraeli. Hiyo ni, imeundwa na Waisraeli kwa Waisraeli.

#### **Mcha Mungu katika Fasihi ya Kale ya Mashariki ya Karibu (ANE) [2:44-6:33]**

Kwa kuongelea, hali ya mgonjwa mcha Mungu, inafaa katika jamii inayojulikana katika ulimwengu wa kale. Kuna idadi kubwa ya vichapo vinavyomzungumzia mcha Mungu. Lakini majibu yanayotolewa katika kitabu cha Ayubu ni tofauti kidogo na yale tunayopata katika ulimwengu wa kale.

Baadhi ya vipande katika ulimwengu wa kale vinavyofuata muundo wa aina hii ni kipande cha awali cha Wasumeri kiitwacho, Mtu na Mungu Wake. Hapo mtu anayeteseka anakiri mwenyewe kuwa hajui kosa lolote ambalo huenda amefanya. Hali yake ni kwamba anaugua ugonjwa. Yeye ni mtengwa wa kijamii. Lakini mwisho wa kitabu, dhambi zimetambulishwa kwake, na anaungama dhambi zake na anarudishwa kwenye afya. Falsafa iliyo nyuma ya kitabu hicho ni kwamba hakuna mtoto asiye na dhambi anayezaliwa. Kwa maneno mengine, kila mtu ana dhambi, na matokeo yake ni wimbo wa sifa, ambao ni theolojia ya kitabu hicho.

Kipande cha Kiakadi cha Mesopotamia kinaitwa Mazungumzo kati ya Mwanadamu na Mungu wake. Tena, hawajui kosa lolote linalowezezekana. Motifu ya wacha Mungu ni wazo kwamba mtu ambaye, juu juu, anaonekana kama amefanya kila kitu anachohitaji kufanya na kwamba yeye ni mcha Mungu katika njia zote muhimu, lakini kwamba anateseka. Na kwa hivyo, katika Mazungumzo haya kati ya Mwanadamu na Mungu wake, mtu huyu anaugua ugonjwa na mwishowe anarudishwa katika afya yake. Hakuna falsafa inayotolewa. Hakuna neema ya Mungu iliyohakikishwa.

Moja ya vipande maarufu vya ulimwengu wa kale huitwa Ludlul bel Nemeqi, Nitamsifu Mungu wa Hekima. Ni kipande cha Kiakadi na cha Babeli. Hapa tena, tuna mhusika ambaye ni mwangalifu na mcha Mungu kwa kila njia, asiyejua kosa lolote linalowezezekana. Na bado, anajikuta kuwa mtu wa kijamii. Mawasiliano kutoka kwa miungu hayako wazi. Anaugua ugonjwa. Roho zake za ulinzi zimefukuzwa. Anazungumza juu ya ukandamizaji wa pepo. Na kwa hivyo, yuko katika hali kama hii. Katika azimio la hali yake, mungu anaonekana katika ndoto na hivyo kumjulisha. Matokeo yake ni kwamba amepewa njia ya kufanya dhabihu ya utakaso ambayo huleta

radhi, na makosa yake mwenyewe huzaliwa mbali. Pepo wake wanafukuzwa, anarudishwa kwenye afya. Hii, basi tena, inaonyesha kwamba kwa kweli hakuwa na kosa. Falsafa iliyo nyuma ya kipande hiki inasema kwamba miungu haiwezi kuchunguzwa; anayejua wanachofanya. Na hutokeza wimbo wa sifa kwa mungu wa Babiloni, Marduk.

Moja ya mwisho inaitwa Theodicy ya Babeli. Katika hili, tena, mtu huyo anadai uchamungu, lakini familia yake imekwenda, na anateseka umaskini. Na, katika kesi hii, hakuna suluhisho la hali yake. Wanahitimisha kwamba makusudi ya mungu yako mbali na kwamba huwezi kusema wanachofanya. Inatoa maoni kwamba miungu imewafanya watu wenye mwelekeo mbaya na wenye mwelekeo wa kuteseka. Na hivyo ndivyo ulimwengu ulivyo.

### **Mawazo katika Vyanzo vya ANE [6:33-11:02]**

Hizi ni baadhi ya vipande maarufu zaidi ambavyo tunajua kutoka kwa ulimwengu wa kale. Na tunaweza kuona kwamba wanatoa mtazamo tofauti sana juu ya miungu na juu ya mateso ambayo watu hupata. Kwa hivyo, jibu tunalopata hapa ni kutoweza kukaguliwa kwa Mungu. Huwezi kujua miungu wanafanya nini. Udhambi wa asili wa ubinadamu, kila mtu hutenda dhambi, kila mtu anafanya makosa, na kwa hiyo katika mateso, huwezi kamwe kudai kwamba haikustahili. Au, hata miungu hufanya ubinadamu kuwa mpotovu. Nyakati nyingine wanaelezea wazo kwamba hakuna mtu anayeweza kufanya kila kitu ambacho miungu inahitaji. Kwa hiyo, daima kungekuwa na kitu ambacho miungu inaweza kukasirikia.

Kwa ujumla, katika Mashariki ya Karibu ya kale, kuna mwelekeo mdogo wa kulaumu. Kweli watu hawana habari. Miungu haijawasiliana moja kwa moja. Unapozungumzia Wamisri au Wababeli au Wakanaani, au Wahiti, miungu haijajidhihirisha yenyewe. Na kwa hivyo, hakuna mawasiliano wazi juu ya kile wanachotamani, nini kitawafurahisha au kitakachowaudhi. Hakuna maana ya hilo katika ulimwengu wa kale.

Zaidi ya hayo, watu waliamini kwamba miungu hiyo haikupatana kwa kiasi kikubwa. Wana ajenda zao wenyewe, na hazibadiliki. Siku baada ya siku, wanaweza kutenda tofauti. Na kwa hiyo, ingawa wanahisi kwamba hali yao ni tokeo la kupuuzwa kwa mungu au hasira au badiliko la nia kwa sababu moja au nyingine, kwa kweli hawana njia ya kufikiria katika yote hayo. Katika ulimwengu wa kale, waliamini kwamba ikiwa miungu ilikasirika, itaondoa ulinzi wao, na kwa sababu hiyo, mtu huyo atakuwa katika hatari, katika hatari kutoka kwa nguvu za pepo au tu nguvu zilizo karibu na hapo. Na kwa hivyo, tunaona kwamba katika kipande nilichotaja kama Ludlul bel Nemeqi, baada ya mgonjwa kufanya kila kitu anachoweza kufikiria kufanya. Ana maneno haya : "Laiti ningejua kwamba mambo haya yalikuwa yanampendeza mungu wa mtu. Kinachofaa mtu mwenyewe ni kosa kwa mungu wa mtu . Nini ndani ya moyo wa mtu mwenyewe kinachoonekana kuwa cha kudharauliwa ni sahihi kwa mungu wa mtu . Ni nani anayejua mapenzi ya miungu mbinguni? Ni nani anayeelewa mipango ya miungu ya chini ya ardhi? Njia ya wanadamu wamewahi kujifunza wapi?"

Je, unaweza kusikia kufadhaika kwake? Je, unaweza kuhisi jinsi ingekuwa kuishi katika ulimwengu kama huo, ukijua kwamba kuna viumbe wenye nguvu ambao huathiri kila sehemu ya maisha na bado hawajakuambia wanachotarajia kutoka kwako au kile kitakachowafurahisha au kukasirisha.

Fikiria kama ulifanya kazi katika kazi kama hiyo, ambapo bosi wako alikuwa anakuwajibisha na bado hakuweka wazi ni nini ulipaswa kufanya au hupaswi kufanya. Na kwamba uliadhibiwa au kutuzwa kulingana na makadirio yako. Hiyo inasikitisha sana.

Natumai ufahamu huu utatusaidia kumthamini mpya Mungu wetu ambaye amewasiliana na amefunua yale yatakayompendeza au la na ambaye ametujulisha jinsi alivyo na kusema kwamba hilo halitabadilika siku baada ya siku. Inapaswa kutupa uthamini mpya, na shukrani kwamba Mungu, kwa neema yake, amewasiliana nasi. Kwa hivyo, hiyo ni kidogo ya kile kilicho nyuma ya fasihi ya kitabu kama Ayubu, baadhi ya matukio hayo. Lakini Ayubu hadi sasa anawapita; ina mengi zaidi ya kutoa.

### **Ayubu ana mawazo ya Waisraeli: 1) Hakuna ushirikina [11:02-12:12]**

Sasa, nilitaja kwamba Ayubu anafikiri kama Mwisraeli, ingawa yeye si Mwisraeli. Tunaona wapi hilo? Tunaiona, kwa mfano, kwa kuwa Ayubu hana mwelekeo wowote wa ushirikina. Hiyo ni ajabu sana kwa sababu katika ulimwengu wa kale, ushirikina ndiyo njia pekee ya kufikiri juu ya miungu. Na kwa hivyo, wazo la kwamba Mungu yuko katika jumuiya, tunaona kidogo kidogo ya jumuiya katika sura za mwanzo kwa sababu ya baraza la Mungu, lakini hakuna mwelekeo kuelekea ushirikina. Kwa hakika, Ayubu anatoa uthibitisho fulani wa kusimama dhidi ya ushirikina. Katika kiapo chake katika Ayubu 31:26, anaapa kwamba hajainua mikono yake kwa jua au mwezi. Hiyo inaleta maana katika muktadha wa Waisraeli. Watu wengine wote walio karibu waliabudu jua na mwezi kwa ukawaida na walifanya hivyo kwa furaha. Hilo halikuwa jambo ambalo lilikuwa dosari. Kwa hivyo, ni katika muktadha wa Waisraeli tu ambapo hilo lingekuwa dai la busara la kufanya kwamba hakuwa amefanya hivyo.

### **2) Hakuna hamu ya kujua ni mungu gani anayeleta shida [12:12-12:46]**

Jambo la pili ni kwamba Ayubu haonyeshi udadisi hata kidogo kuhusu ni mungu gani amemletea matatizo. Anaonekana kujua ni Mungu yupi haswa anazungumza naye, na hakuna wengine kwenye picha wa kuchafua au kuchanganya hali hiyo. Yeye havutii chochote kwa mungu mwingine yeyote. Wakati mwingine ikiwa mungu mmoja anakupa shida, unaweza kuomba mungu mwingine akusaidie kutoka kwayo. Ayubu hafanyi kitu kama hicho. Anafanya kazi kupitia kwa Mungu mmoja tu.

### **3) Adhabu Inayostahiki au Isiyostahili [12:46-14:33]**

Anafikiria kama adhabu yake inastahiki au la. Sasa katika ulimwengu wa kale, nimetaja vipande mbalimbali. Wanazungumza juu ya kutojua kwao kosa lolote na, kwa hivyo, hawawezi kufikiria ni nini wangepanya kuleta hasira ya miungu. Lakini mwishowe, mara nyingi wanadhani kwamba kulikuwa na kosa. Hawakujua tu. Hawakuijua na kwamba kwa namna fulani waliichukiza miungu. Ayubu anafikiria kama haki yake au makosa yake yamemletea adhabu hii. Na inaonyesha kiwango cha kufikiri kilicho wazi zaidi kuliko kile ambacho ungepata katika Mashariki ya Karibu ya kale. Hasa, kwa namna ya

upande mwingine, Ayubu ana uhakika kabisa wa haki yake. Katika Mashariki ya Karibu ya kale, wangeweza tu kuwa na hakika kwamba walikuwa wamefanya kila kitu walichojua ili kufanya matambiko yanayofaa ili kumfanya mungu huyo awe na furaha. Lakini haki, jinsi inavyoonyeshwa katika Ayubu, kwa kweli haiko mezani katika ulimwengu wa kale. Wajibu wa watu katika ulimwengu wa kale ulikuwa wa kitamaduni kwa asili, sio aina fulani ya uadilifu kamili kwa ufupi ambao unaweza kufafanuliwa. Haki yao pekee ilikuwa katika kufanya lolote ili kufurahisha miungu ambayo madai yao hayakuwa yamejulikana sana. Ayubu ana uhakika mwingi kuhusu uadilifu wake. Tena, inawapa Waisraeli hisia sana.

#### **4) Symbiosis Kuu Sio katika Ayubu [14:33-18:24]**

Pia, katika Ayubu iliyounganishwa na hiyo, hakuna pendekezo la kile ninachokiita symbiosis kuu. Ngoja nikuelezee hilo. Symbiosis kubwa katika ulimwengu wa kale inazungumzia jinsi miungu na watu wanavyoingiliana. Katika ulimwengu wa kale kwa ujumla, waliamini kwamba miungu hiyo imewaumba wanadamu kwa sababu miungu hiyo ilikuwa imechoka kutimiza mahitaji yao wenyewe. Kwa njia hii ya kufikiri, miungu hupata njaa, miungu hupata kiu, miungu huhitaji mavazi, na miungu huhitaji makao. Wanafanana sana na wanadamu; walikuwa na mahitaji. Walilazimika kulima chakula chao wenyewe, kumwagilia mashamba yao wenyewe, na kujenga nyumba zao wenyewe. Na ilikuwa tu kazi ya kuchosha, yenye kuchosha. Miungu ilichoka nayo. Na kwa hivyo, wanaamua, tutaunda kazi ya utumwa. Tutaunda watu, na watakidhi mahitaji yetu. Tutaunda watu na watalima chakula na kutulisha. Watatutengenezea mavazi mazuri na kutuvisha. Nao watajenga nyumba za fahari, na watatuburudisha kwa kila njia. Ni wazo zuri sana. Na hivyo ndivyo walivyofanya. Kwa hiyo, watu waliumbwa ili waweze kukidhi mahitaji ya miungu na kuwapagawisha.

Sasa huo ni upande mmoja wa symbiosis kuu: kile ambacho watu walipaswa kufanya kwa ajili ya miungu. Lakini bila shaka, ina upande mwingine, ni miungu gani, kwa hiyo, ilipaswa kuwafanyia watu. Kwa sababu mara tu walipokuwa wanategemea watu ili

kukidhi mahitaji yao, ilibidi kwa namna fulani kuyahifadhi. Ilibidi wapeleke mvua ya kutosha ili watu walime chakula cha kulisha miungu na kujilisha wenyewe kwa sababu vinginevyo, wangekufa na wasingeweza kulisha miungu. Ilibidi wawalinde ili wavamizi wasije kuwaangamiza kwa sababu hapo wasingeweza kulisha miungu. Kwa hiyo, miungu ilipaswa kulinda maslahi yao kwa kuwapa watu na kuwalinda watu.

Kwa hiyo, kwa njia hiyo, kuna utegemezi huu unaojenga; ambapo miungu hutegemea watu kuwapagawisha, ili kukidhi mahitaji yao. Na watu wanategemea miungu kuwalinda na kuwaruzuku.

Hapo kidogo ndipo haki inapoingia kwenye mfumo kwa sababu miungu ilikuwa na nia ya kulinda haki. Sio kwa sababu haki ilikuwa kwa namna fulani asili katika asili yao, lakini kwa sababu kama kulikuwa na ghasia na machafuko, na shida katika jamii, ikiwa jamii haikuamriwa na ya haki, basi kulikuwa na kila aina ya matatizo, na watu hawakuweza kushughulikia kazi yao. Kazi ilikuwa: kupendzesha miungu. Kwa hivyo, kama kulikuwa na watu wanaopigana baina yao, ikiwa jamii ilikuwa imejaa machafuko, basi miungu haikushughulikiwa. Kwa hivyo, miungu ilikuwa na nia ya kibinafsi katika kuhakikisha kuwa kuna haki, na utulivu katika jamii. Kwa hiyo, hii ni symbiosis kubwa, hii codependency, mahitaji ya pamoja, ambapo miungu inahitaji watu, na watu wanahitaji miungu.

### **5) Je, Ayubu Anamtumikia Mungu Bila Malipo?— Mwisraeli [18:24-19:51 ]**

Sasa, swali linapowekwa mezani kuhusu Ayubu, je Ayubu anamtumikia Mungu bure? Unaweza kuona kwamba hiyo inagusa msingi kabisa wa symbiosis hii kuu. Katika ulimwengu wa kale, hakuna mtu aliyemtumikia Mungu bure. Wazo zima la kumtumikia mungu lilikuwa ili mungu arudishe kibali. Wazo lao la kutoa matambiko lilikuwa ili miungu ilete ustawi na ulinzi. Hakuna mtu katika ulimwengu wa kale aliyemtumikia Mungu bure. Hii inatuonyesha jinsi kitabu hiki kilivyo cha Kiisraeli kwa sababu msingi wa swali katika kitabu ni dhana inayokataa kwamba symbiosis kubwa itakuwepo kila wakati au kwamba inafanyiwa kazi. Ni katika Israeli pekee ungeweza kuanza kufikiria

upande huo. Ayubu alikuwa akiwaza kama Mwisraeli. Hakuna dhana ya haki isiyo na nia katika symbiosis kuu.

#### **6) Kutokubaliana kwa Ayubu na Marafiki kunaonyesha yeye ni Mwisraeli [19:51-21:56]**

Zaidi ya hayo, mawazo ya Waisraeli ya Ayubu yanaonekana anapoingia katika kutoelewana na marafiki zake. Marafiki zake wanafikiri kama watu wa kale wa Mashariki ya Karibu. Wanafikiri kwamba Ayubu anahitaji kumtuliza Mungu ili Mungu amrudishie manufaa yake. Ninaiita, kurudisha vitu vyako, jinsi ya kurudisha vitu vyako. Ushauri wote wa marafiki wa Ayubu unahusu, hiki ndicho unachohitaji kufanya ili kurudisha vitu vyako. Ukifanya mambo haya, basi hasira ya Mungu itatulizwa, na utapata mambo yako. Kwa maneno mengine, wanawakilisha maoni haya ambayo yanasema, "Ayubu, ni kweli yote kuhusu mambo." Ingawa suala lenyewe katika kitabu si kuhusu mambo hayo, au je, Ayubu anafikiri kweli kwamba si kuhusu mambo hayo? Je, haki ya Ayubu haipendezwi? Yaani, ni kweli hapendezwi na manufaa bali anapendezwa tu na uadilifu? Marafiki wa Ayubu wanaendelea kujaribu kugeuza kupendezwa kwake kwa manufaa ya jinsi anavyoweza kurejesha vitu vyake. Ikiwa Ayubu anawasikiliza, kitabu kizima kinasambaratika. Kwa hivyo, marafiki wanafikiri kama watu wa kale wa Mashariki ya Karibu, na Ayubu anaonyesha aina yake ya kufikiri kwa mtindo wa Kiisraeli kwa kukataa kukubali aina hiyo ya mawazo.

Kwa hiyo, Ayubu si Mwisraeli, lakini anafikiri kama Mwisraeli. Anatenda kama Mwisraeli. Na hivyo, msomaji Mwisraeli atajitambulisha na mitazamo ya Ayubu.

#### **7) Lengo la kitabu ni Waisraeli: hakuna Rufaa ya Kiibada [21:56-23:24]**

Sasa, si hivyo tu, bali lengo la kitabu ni la Waisraeli. Sio tu kwamba Ayubu anafikiri na kutenda kama Mwisraeli, lakini lengo la kitabu pia ni la Waisraeli. Kwa hivyo, kwa mfano, hakuna uwezekano wa kufikiria kwamba kuna kosa la kiibada kama maelezo ya hali ya Ayubu. Ndivyo ingekuwa katika Mashariki ya Karibu ya kale. Ndivyo ilivyo katika vipande hivyo vyote vya fasihi tulivotazama. Wazo lilikuwa kwamba lazima kuwe na kosa fulani la kitamaduni na kwa hivyo, lazima kuwe na utilizaji wa kitamaduni,

suluhisho la kiibada. Kitabu cha Ayubu hakitoi umakini wowote kwa uwezekano huo. Inachukua mtazamo wa Waisraeli.

Hakuna wazo la kutuliza kama jibu zuri. Wazo ni kwamba kwa namna fulani Mungu amekasirika bila sababu na anahitaji kutulizwa. Ingekuwa hivyo, Ayubu hangekuwa akimwita mahakamani kwa maelezo. Kwa hiyo, hakuna mawazo ya aina hiyo ya kutuliza. Marafiki zake wangependa awatuliza. Ingawa, tena, sio kutuliza kwa maana ya kitamaduni. Kitabu hakichukui busara hiyo. Kwa hivyo, hata marafiki wanaowakilisha mawazo ya kale ya Mashariki ya Karibu hawapendekezi suluhisho la kitamaduni.

### **8) Haki ya Mungu na haki ya Ayubu ni Waisraeli [23:24-24:51]**

Wazo la kwamba kuna kupendezwa na kitabu hiki, katika kutenda haki kwa Mungu na katika uadilifu wa Ayubu, kinakifanya kiwe tofauti sana na muundo wa mawazo katika Mashariki ya Karibu ya kale. Mashariki ya Karibu ya kale haingeonyesha kupendezwa na mambo hayo. Miungu hufanya wanayofanya. Na kwa hiyo, wakati wanaamini kwamba miungu inapendezwa na haki, wazo la kwamba kwa namna fulani miungu inapaswa kutenda kwa haki haipo kwenye picha; miungu wanafanya wanayofanya. Na kwa hivyo, wazo hili kwamba haki ya Ayubu, ambayo haiwezi kufafanuliwa katika Mashariki ya Karibu ya kale, na kutenda kwa haki kwa Mungu katika picha inaonyesha njia ya kufikiri ya Waisraeli.

Jambo lingine tunaloona katika kitabu hicho ni kwamba Ayubu anatangazwa kuwa mwadilifu tangu mwanzo. Lo, hiyo ni tofauti na kitu chochote katika Mashariki ya Karibu ya kale ambacho angetangazwa wazi. Tena, hiyo ni mojawapo ya mambo yaliyokithiri ya kitabu. Unaweza kuona jinsi hiyo inavyovuta maelezo yote ya kale ya Mashariki ya Karibu kutoka kwenye jedwali. Ikiwa inamwondolea Ayubu haki tangu mwanzo, basi majibu yote kuhusu mateso ya Ayubu hayapatikani tena; zote ambazo Mashariki ya Karibu ya kale hutoa.

### **9) Mtazamo upitao maumbile wa Mungu [24:51-25:14]**

Na hatimaye, jambo moja zaidi ambalo linatuonyesha mtazamo wa Waisraeli katika kitabu ni mtazamo upitao maumbile ya uungu, kwamba Mungu anakaa juu ya yote. Sasa tena, hiyo inaweza kupunguzwa kulingana na jinsi ulivyosoma sura hiyo ya kwanza au mbili. Na tutazungumza juu ya hilo zaidi. Lakini kwa ujumla, kuna maoni yanayopita maumbile ya mungu.

Majibu ya kitabu hiki hayategemei asili ya mwanadamu au asili ya kimungu, bali juu ya sera za Mungu ulimwenguni. Mungu anafanya kazi vipi? Na kwa maana hiyo, tena, ni tofauti sana na yale tunayopata katika Mashariki ya Karibu ya kale.

### **Fasihi ya ANE Inatumiwa kama Foili na Vyeo vya Marafiki [25:14-26:32]**

Kitabu cha Ayubu, basi ningesema hakiwiwi na kipande chochote cha fasihi ya kale ya Mashariki ya Karibu. Inatumia fasihi ya kale ya Mashariki ya Karibu kama karatasi. Inataka ufikirie juu yake, huku ikitaka wasikilizaji wake wafikirie kuhusu majibu mengine yanayotolewa kwa sababu itaonyesha jinsi walivyofilisika. Mashariki ya Karibu ya kale basi ni mshirika wa mazungumzo ya Kitabu cha Ayubu. Waisraeli wanafahamu vizuri sana mazungumzo hayo mapana. Kitabu cha Ayubu kinaingia kwenye mazungumzo hayo, lakini kinatumia hilo kama karatasi kwa sababu kitachukua msimamo wa aina tofauti na kutoa jibu ambalo halikupatikana katika ulimwengu wa kale, hasa kwa sababu ya jinsi watu walivyofikiri kuhusu miungu katika ulimwengu wa kale. Marafiki wa Ayubu wanawakilisha mawazo ya kale ya Mashariki ya Karibu, lakini Ayubu anapinga hilo, na kitabu hicho kinapinga hilo.

### **Muhtasari: Ayubu ni Mwisraeli dhahiri [26:32-28:32]**

Kwa hivyo, hebu tufanye muhtasari wa sifa dhahiri za Waisraeli. Kwanza kabisa, hakuna symbiosis kubwa. Mungu hana mahitaji, na tunaona hilo likionyeshwa katika sehemu kama Ayubu 22:3. Pili, kuna maslahi katika haki ya Mungu. Na tena, hiyo haingekuwa kipengele chenye nguvu katika Mashariki ya Karibu ya kale. Kuna nia ya haki kama dhana dhahania. Ayubu anaonekana kuwa na hisia ya haki ya kibinafsi ambayo inapita

zaidi ya yale ambayo ulimwengu wa kale ungeweza kuandaa. Hakuna makosa ya kitamaduni yanayozingatiwa au masuluhisho ya kitamaduni yaliyopendekezwa au kufuatwa, na hakuna utulizaji unaofuatiliwa. Hekima ya Kimungu ni mada kuu na kwa kweli ndiyo lengo kuu la kitabu. Na tena, tofauti sana na kile tunachopata katika Mashariki ya Karibu ya kale. Katika Mashariki ya Karibu ya kale, ilikuwa haki ya kimungu. Miungu hufanya wanayofanya. Hapa wazo la hekima ya kimungu linatusaidia kuelewa jinsi Mungu anavyoendesha ulimwengu na jinsi sera zake zilivyo. Kwa hiyo, inasaidia kumfikiria tofauti na jinsi watu wengine katika Mashariki ya Karibu ya kale walivyofikiri juu ya miungu yao.

Kwa hivyo, Ayubu ni kitabu ambacho kimefungamana sana katika ulimwengu wa kale. Inachukua ujuzi wa ulimwengu wa kale, lakini inachukua mtazamo wa kupinga kutoka kwa kile tunachopata katika ulimwengu wa kale. Kwa kufanya hivyo, inatupa ufunuo wa Mungu, wa Yahwe, ambao ni tofauti sana na chochote ambacho kingeweza kutolewa kuhusu mmoja wa miungu katika ulimwengu wa kale.

Huyu ni Dk. John Walton na mafundisho yake juu ya Kitabu cha Ayubu. Hiki ni kipindi cha 5, Ayubu na Mashariki ya Karibu ya Kale. [28:32]